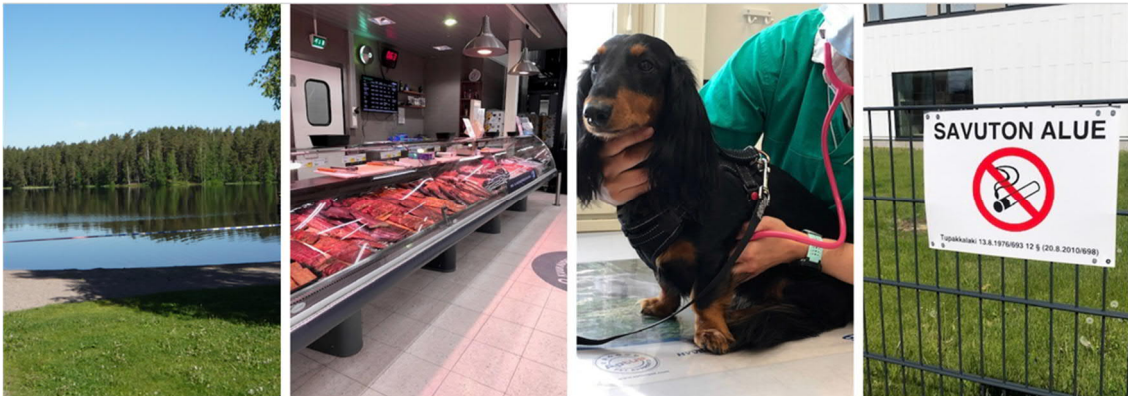

2022

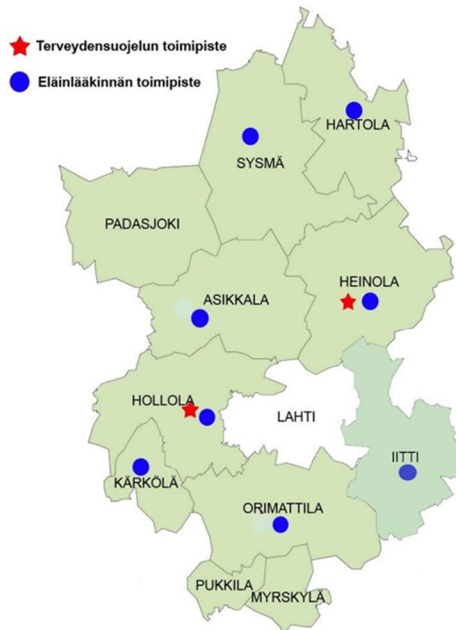
TOIMINTAKERTOMUS 2021 Ympäristöterveydenhuolto

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO

TOIMINTAKERTOMUS 2021

Ympäristöterveyskeskus on yksi Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän toimialoista. Se jaetaan kahteen tulosalueeseen, eläinlääkintähuoltoon ja terveydensuojeluun. Ympäristöterveyskeskus tuottaa ympäristöterveydenhuollon palvelut Asikkalan, Hartolan, Hollolan, litin, Kärkölän, Myrskylän, Padasjoen, Pukkilan ja Sysmän kunnille sekä Heinolan ja Orimattilan kaupungeille. Alueen väestöpohja vuoden 2020 lopussa oli noin 89 491 asukasta. Toiminta-alue on esitetty vihreällä oheisessa kartassa, johon on merkitty myös toimipisteet.

- Päijät-Häme asukasluku
(lähde Tilastokeskus)
- 209 475
- Lahden valvonta-alue 119 984
- PHHYKY valvonta-alue 89 491

Terveydensuojelun toimipisteet sijaitsevat Heinolassa ja Hollolassa. Kunnaneläinlääkärin vastaanottoja on seitsemän, minkä lisäksi valvontaeläinlääkäreillä on toimisto Orimattilassa. Vuoden 2021 alusta alkaen litin kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyivät ympäristöterveyskeskuksen järjestettäväksi. Toiminnan sujuvaan käynnistämiseen litissä käytettiin resurssia loppuvuonna 2020 sekä alkuvuonna 2021.

HENKILÖSTÖ

Toimialajohtaja mukaan luettuna ympäristöterveyskeskuksen vakituisen henkilöstön määrä vuonna 2021 oli 29 henkilöä.

Virkanimike	Lkm
Toimialajohtaja	1
Eläinlääkintäjohtaja	1
Terveydensuojelupäällikkö	1
Terveydensuojeluinsinööri	13
Kunnaneläinlääkäri	9
Valvontaeläinlääkäri	2
Tulosalue sihteeri	2

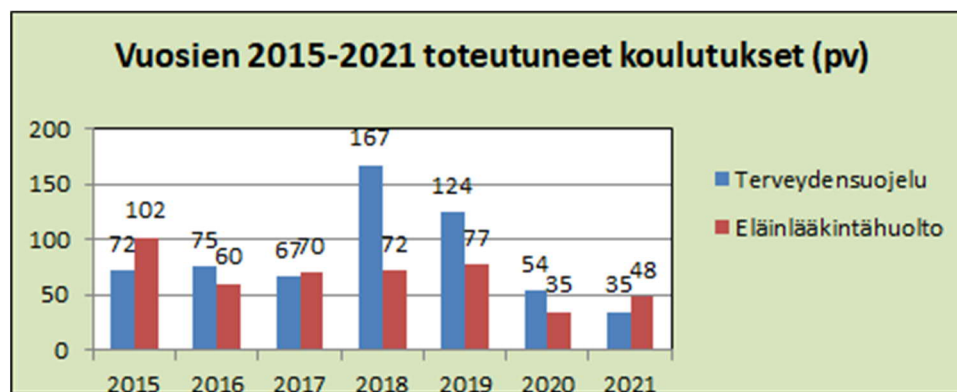
Eläinlääkintähuollon tulosaluejohtajana aloitti Riikka Lasonen vuoden 2020 lopussa. Vuoden aikana eläinlääkintähuollossa tapahtui runsaasti henkilöstömuutoksia. Eläinlääkinnän vastaanottojen määrä lisääntyi yhdellä, kun litin kunnaneläinlääkäri siirtyi vuoden 2021 alussa yhtymän palvelukseen. Sijaisjärjestelyiden helpottamiseksi eläinlääkintähuoltoon perustettiin uusi kunnaneläinlääkärin virka, johon valittiin vakituinen viranhaltija alkuvuodesta. Sysmän ja Orimattilan toimipisteissä tapahtui viranhaltijavaihdokset. Hartolan ja Heinolan kunnaneläinlääkärit sekä molemmat

valvontaeläinlääkärit irtisanoutuivat loppuvuodesta. Kunnaneläinlääkärien virat laitettiin auki, mutta Hartolan kunnaneläinlääkäriin virkaa ei saatu täytettyä. Sijaisjärjestelyjä hoidettiin osittain sisäisin järjestelyin ja osin palkkaamalla viranhaltijoille sijaiset. Eläinlääkintähuollon tulosalueella kaksi viranhaltijaa teki lyhennettyä työaikaa.

Terveydensuojelun tulosalueelle siirtyi litin ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämiseksi yksi terveydensuojeluinsinöörin virka, jossa aloitti uusi työntekijä huhtikuun alussa. Yksi terveydensuojeluinsinööri jäi eläkkeelle ja virkaa hoitamaan otettiin sijainen. Viran vakituinen täyttö ratkaistaan, kun tiedetään miten ympäristöterveydenhuolto tulevaisuudessa tullaan järjestämään. Muutama viranhaltija teki omasta toiveestaan lyhennettyä työaikaa.

Valvontasuunnitelmaan kirjattuna koulutustavoitteena on eläinlääkintähuollossa 8 pv/hlö. Terveydensuojelun tulosalueella noudatetaan yhtymän yleistä tavoitetta, jonka mukaan jokaisen työntekijän tulisi kehittää osaamistaan vähintään 3 työpäivää vuodessa. Vuonna 2021 yhtymän vakituiset eläinlääkärit osallistuivat yhteensä 48 koulutuspäivään, mikä on selvästi tavoitetta vähemmän. Henkilöstövajauksen vuoksi koulutuksiin osallistuminen oli hankalaa ja koulutuksia myös peruttiin runsaasti pandemian vuoksi. Eläinlääkintähuollossa aloitettiin säännöllinen työnohjaus loppuvuoden aikana ryhmätyönohjauksena. Kaikkia webinaariosallistumisia, joita on tehty tavanomaisen työajan ulkopuolella, ei ole kirjattu koulutuspäiviksi.

Terveydensuojelun tulosalueella koulutuspäiviä kertyi yhteensä 35 eli noin kaksi koulutuspäivää työntekijää kohti. Tämän lisäksi koulutuksia, joiden kesto oli alle kuusi tuntia, oli 112 kpl. Tällaisia ovat mm. yhtymän sisäiset koulutukset sekä keskusviranomaisten järjestämät lyhyet työnohjauskoulutukset etäyhteyksin.

Terveydensuojelun toteumassa näkyy kolmen terveydensuojeluinsinöörin osallistuminen rakennusterveysasiantuntija-koulutukseen vuosina 2018-2019.

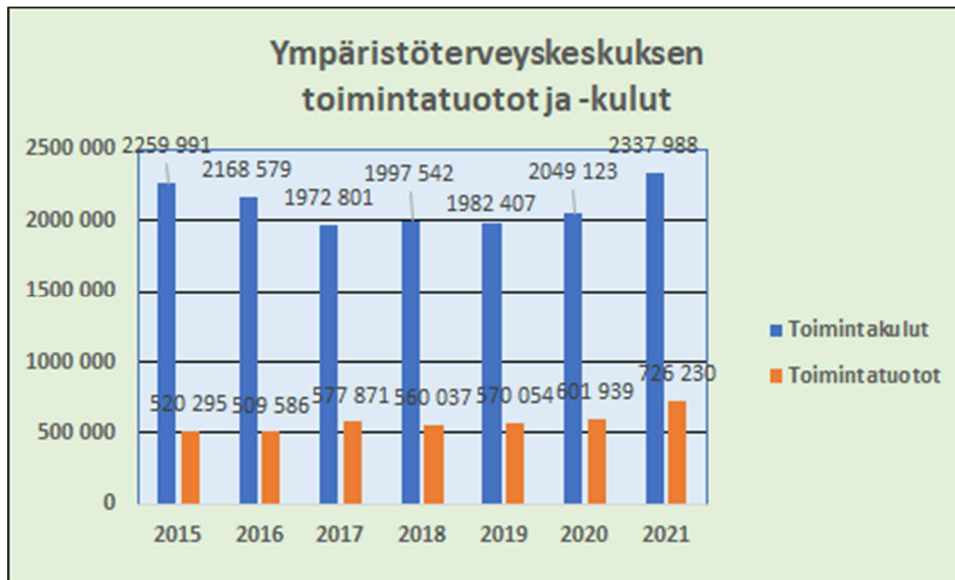
Kehityskeskustelut käydään kaikkien vakinaisten työntekijöiden sekä pitkäaikaisten sijaisten kanssa. Terveydensuojelun tulosalueella käytiin alkuvuodesta kehityskeskustelut valvontatiimeittäin. Lisäksi alkusyksystä käytiin henkilökohtaiset kehityskeskustelut. Eläinlääkintähuollossa henkilökohtaiset kehityskeskustelut käytiin kaikkien koko vuoden työssä olleiden vakituisten viranhaltijoiden kanssa.

TALOUS

Toimialan tilikauden tulos alitti noin 118 000 €:lla vuoden 2020 muutostalousarvion.

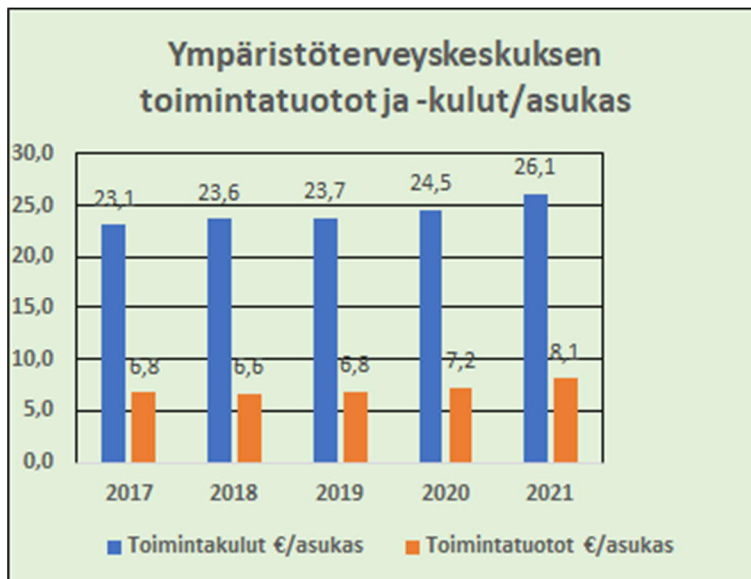
Toimintatuotot ylittävät muutostalousarvion 56 000 eurolla. Tämä johtuu sekä eläinlääkintähuollon valvontakorvausten että terveydensuojelun asiakasmaksutuottojen enustettua paremmasta kertymästä. Toimintakulujen alitukseen 47 000 €:lla vaikuttivat säästöt henkilöstökuluissa. Niiden taustalla on lomapalkkavelan muutos.

Alla olevissa taulukoissa on kuvattuna ympäristöterveyskeskuksen maksutuottojen ja käyttömenojen laskennalliset maksuosuudet.

* vuonna 2017 Nastolan ympäristöterveydenhuolto on siirtynyt Lahden kaupungin järjestettäväksi

* vuonna 2021 Iitin ympäristöterveydenhuolto siirtyi ympäristöterveyskeskuksen järjestettäväksi

*) vuoden 2021 asukaslukupohjana käytetty vuoden 2020 asukaslukua

Vuonna 2021 ympäristöterveyskeskuksen maksutuotot kattoivat 31,0 % toimintamenoista. Tuotoissa on huomioitu myös mm. valvontakorvaukset aluehallintovirastosta. Kuluihin on laskettu mukaan myös sisäiset erät. Valvontakorvaukset kattoivat valvontaelinlääkäritoiminnan menot.

Alkutuotannon valvonta muuttui maksuttomaksi vuonna 2021, mikä vuoksi eläinlääkintähuollossa maksutuottoja kertyi jonkin verran ennakoitua vähemmän. Vuoden 2021 alusta alkaen eläinlääkintähuollossa klinikkamaksujen käyttöä laajennettiin koskemaan kaikkia vastaanottokäyntejä rokotuskäyntejä lukuun ottamatta. Tilakäyntien yhteydessä kerättiin asiakasmaksuja laitteiden käyttöön perustuen. Lisäksi maksullisen päivystyspuhelinjärjestelmän kautta kertyi tuottoja. Päivystyspuhelin-, klinikka- ja laitemaksuja kertyi lähes ennustetusti.

TOIMINTA

Keskeiset tapahtumat

Ympäristöterveyskeskuksen toimintaan vaikutti edelleen Covid-19 - pandemia, mutta siitä huolimatta toiminta toteutui suunnitellusti. Keskusviranomaisen antamien valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti terveydensuojelun tulosalueella tarkastuksia tehtiin terveysturvallisesti ja pieneltä osin myös etäyhteyksien välityksellä. Koko ajan turvattiin resurssit välttämättömiin tehtäviin hoitamiseen, kuten elintarvike- ja vesivälittelisten epidemioiden selvittämiseen. Kesällä olikin useampia, eri kokoisia talousveteen liittyviä häiriötilanteita, joihin liittyi runsaasti näytteenottoa. Eläinlääkintähuollossa pyrittiin turvaamaan riittävät resurssit alkutuotannon tarvitsemiin eläinlääkäripalveluihin ja kiireettömien vastaanottokäyntien määrää rajoitettiin. Osa terveydensuojelun valvontakohteista oli pandemiarajoituksista johtuen osan vuotta suljettuna, mikä vaikutti myös tarkastuksiin ja näytteenottoon. Terveydensuojelun tulosalueella henkilöstö teki runsaasti etätöitä.

Eläinsuojeluvalvonnassa resurssit kohdistettiin pääosin akuuttien eläinsuojeluilmoitusten hoitamiseen. Säännöllistä ammattimaisen eläintenpidon kohteiden valvontaa tehtiin jonkin verran.

Terveydensuojelun tulosalueelle tuli lisätehtävien tartuntatautilain väliaikaisten muutosten vuoksi. Pandemian hillitsemiseksi annettujen rajoitusten noudattamisen valvomiseksi tehtiin 149 tarkastusta. Rajoitusten valvonta lisäsi myös yhteydenottojen määrää sekä tarvetta toimijoiden neuvonnalle.

Ympäristöterveyskeskuksella oli talousarvion kirjattuna kolme toiminnallista tavoitetta, säännöllisen valvonnan toteutuminen kaikilla lakialoilla yli 90%:sti, sähköisten palvelujen käyttöönotto sekä asiakastyytyväisyys palveluihin. Säännöllinen valvonta toteutui elintarvike-, terveydensuojelu- ja lääkelain valvonnan osalta tavoitteen mukaisesti. Sen sijaan tupakkalain mukainen valvonta jäi hieman alle tavoitteen toteuman ollessa 87 %. Sähköisten palvelujen käyttöönotto toteutui, kun valtakunnallinen Ilppa-järjestelmä eli ympäristöterveydenhuollon sähköinen ilmoituspalvelu otettiin käyttöön terveydensuojelun tulosalueella. Eläinlääkintähuollon tulosalueella sähköinen ajanvaraus on osittain käytössä yhdellä vastaanotolla. Asiakkaiden tyytyväisyyttä valvontaan mitattiin terveydensuojelussa toteutetulla asiakastyytyväisyyskyselyllä. Tavoitteena oli, että yli 90 % asiakkaasta arvioi palvelut hyväksi tai erittäin hyväksi. Tämä tavoite saavutettiin ja 94 % vastanneista asiakkaista oli tyytyväisiä saamaansa palveluun.

Elintarvikealan toimijoille annettiin koulutusta järjestämällä kaksi koulutus- ja keskustelutilaisuutta suurtalouskeittiöiden emännille. Lisäksi järjestettiin erikseen koulutustilaisuudet ravintola- sekä suurtaloustoimijoille ajankohtaisista lakimuutoksista. Näiden lisäksi pidettiin koululaisille tietoisuwebinaari elintarvikevalvonnasta. Heinolan lyseon lukion kahdelle opiskelijaryhmälle pidettiin luento ympäristöterveydenhuollosta osana terveystiedon kurssia.

TERVEYDENSUOJELUN TULOSALUE

Terveydensuojelun toimintaa kuvaavien suoritteiden toteuma suhteessa talousarvioissa suunniteltuun on kuvattu seuraavassa taulukossa. Taulukon talousarvioennusteissa eivät ole mukana litin kunnan suoritearviot, koska toiminnan siirto varmistui niin myöhään, ettei se ehtinyt mukaan talousarviovalmisteluun.

SUORITETOTEUMA VUODELLE 2021													
	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	liitti	Kärkölä	Myrskylä	Orimattila	Padasjoki	Pukkila	Sysmä	TP 2021	TA 2021
Tarkastus	144	51	274	219	109	40	27	171	55	27	73	1190	800
Päätös	24	9	57	28	28	16	10	32	13	6	12	235	180
Yhteydenotto	329	82	613	626	291	171	72	420	93	59	165	2921	2 700
Konsultaatio	60	11	51	93	27	8	3	43	3	9	16	324	450
Lausunto	12	1	17	100	12	2	2	34	2	2	12	196	120
Näytteenotto	84	28	237	94	87	39	15	73	69	37	42	805	780

Toiminta oli vuonna 2021 vilkasta, mikä johtuu osittain tartuntatautilain mukaisista uusista tehtävistä sekä häiriötilanteisiin liittyvistä suoritteista. Pandemiatilanteesta ja sen tuomista lisätehtävistä huolimatta myös säännöllinen valvonta pystyttiin toteuttamaan suunnitelmien mukaisesti. Syksyllä avautuneiden uimahallien vesivalvonta sekä häiriötilanteisiin liittyvä näytteenotto korjasivat myös näytteenoton toteumaa.

Valvontasuunnitelmien toteutuminen

Toimialalla on laadittu valvontasuunnitelma vuosille 2020–2024 ja se päivitetään tarvittaessa vuosittain valvontakohteiden valvontatarpeen mukaiseksi sekä valtakunnallisten valvontasuunnitelmien painopisteitä noudattavaksi. Terveydensuojelun valvontasuunnitelman tarkastusmäärät perustuvat valvontahenkilöstön henkilökohtaisiin valvontasuunnitelmiin, jotka on tehty kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Riskinarvioinnissa noudatetaan valtakunnallisia arviointiohjeita ja –perusteita, joiden lisäksi on otettu huomioon myös alueellisia riskinarvioinnin painotustarpeita.

Terveydensuojelun toiminnallisena tavoitteena oli valvonnan toteutuminen kaikilla lakialoilla yli 90 %:sti. Vuonna 2021 ennalta suunniteltu valvonta toteutui selvästi yli tavoitteen elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisessa valvonnassa. Elintarvikelain mukaisessa valvonnassa 105 %:sti, terveydensuojelulain mukaisessa valvonnassa 102 %:sti, tupakkalain mukaisessa valvonnassa 87 %:sti sekä nikotiinikorvaushoitotuotteiden myynnin ja esilläpidon valvonnassa 124 %:sti. Tupakkavalvonnan toteuma on hieman alhaisempi, koska vuonna 2021 oli tavoitteena tehdä tarkastus jokaiseen tupakkavalvonnan kohteeseen lakimuutosten takia. Normaali valvontatiheys on 0,5/vuosi. Tarkastustoiminnan lisäksi merkittävä työpanos on käytetty toimialalle kuuluvaan ennakoivaan terveydensuojelutyöhön, toimijoiden sekä kuntalaisten neuvontaan ja ohjaukseen toimialaan kuuluvissa asioissa sekä erilaisten ilmoitusten ja hakemusten käsittelyyn. Tämä työ ei näy tarkastusten määrässä vaan niistä kirjataan yhteydenotto, konsultaatio sekä lausuntosuoritteita. Vuonna 2021 neuvonnan tarve pysyi korkealla tasolla pandemiatilanteesta johtuen, mikä näkyy yhteydenottojen edellisvuodestakin kasvaneena määränä. Asiakkaisiin kohdistuneita yhteydenottoja kirjattiin hieman yli 2900, konsultaatioita 324 ja ennakkolausuntoja toisille viranomaisille 196 kappaletta.

Alla olevaan taulukkoon on koottu tarkastusmäärät vuodelta 2021.

Lakiala	Säännöllisen valvonnan tarkastus	Ennakoimaton tarkastus	Yhteensä 2021	VASU 2021 Säännöllinen valvonta
Elintarvikelaki	475	14	489	450
Terveydensuojelulaki	330	6(+55 asunnot)	336	328
Tupakkalaki	101	30	131	116
Lääkelaki	37	10	47	30

Yksityisasuntoihin tehtiin 55 olosuhdetarkastusta terveystieteen toteamiseksi. Asunto- tarkastusten määrä on pysytellyt edellisen vuoden tasolla, mutta tapaukset ovat usein aikaisempaa monimutkaisempia ja niihin joudutaan käyttämään aikaa aikaisempaa enemmän.

Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluu myös viranomaisen vastuulla oleva näytteenot- totyö kohteissa. Vuonna 2021 otettiin kaikkiaan 805 näytettä. Suunnitelmallinen näyt- teenottomäärä jäi suunnitellusta noin 5%. Näytteenotto, joka pystyttiin vallitsevissa olo- suhteissa toteuttamaan, toteutui näytteenottosuunnitelman mukaisesti. Näytteenotto- suunnitelmassa varauduttujen häiriötilannenäytteiden määrä ylittyi selvästi suunnitel- makaudella tapahtuneiden kahden vesihäiriötilanteen vaatimien näytteenottojen takia ja korjasi osaltaan toteumaa. Pandemiatilanne muutti jonkin verran näytteenoton koh- dentumista ottopisteiden sulkujen takia.

Elintarvikevalvonnassa suunniteltuja näytteitä otettiin 24 kappaletta. Toteuma oli suunnitellun mukainen ja kohdistui lähinnä elintarvikelaitosten listeriavalvontaan. En- nalta suunnittelemattomia näytteitä oli 7, jotka kohdistuivat yksittäisten kohteiden omavalvonnan toimivuuden arviointiin, valtakunnalliseen vierasainevalvontaan sekä ruokamyrkytyspäilyiden selvittämiseen.

Tarkempi erittely terveydensuojelulain mukaisista näytteistä on oheisessa taulukossa

Kohdetyyppi	Suunniteltu näytemäärä	Toteutunut näy- temäärä
Talousvesi, isot yksiköt (1352/2015) ja kaikki pienet yksiköt (401/2001)	335	241
Uima-altaat (315/2002)	235	238
Uimarannat, isot (177/2008) ja pienet (354/2008)	255	242
Suunnittelemattomat uusintänäytteet ym. yh- teensä	10	34

Suurin osa näytteenotosta keskittyi erilaisten vesien valvontaan. Talousvesivalvonnan näytekirjauksissa ja tulosten siirroissa laboratorioista tietojärjestelmiin oli kuluneen vuoden aikana ongelmia erityisesti talousvesivalvonnassa ja kaikkia otettuja näytteitä ei saatu siirrettyä valtakunnalliseen järjestelmään. Toimijoiden omavalvontaan kuuluva näytteenotto on viranomaistoimintaan kuulumattomana käytännössä lopetettu ja näitä näytteitä otetaan vuositasolla yksittäisiä. Yksityisiä kaivovesinäytteitä kulki asiakaspal- velutyönä näytekuljetustemme mukana tutkittavaksi noin 70 kpl.

Tupakka- ja lääkelain mukaisessa valvonnassa ei otettu näytteitä vuonna 2021.

Toiminnan painopistealueet

Ympäristöterveydenhuollon lakialakohtaiset painopisteet on esitelty tarkemmin valvon- tasuunnitelman toteumaa kuvaavassa taulukossa (liitteenä). Näiden lisäksi toimin- nassa yleisempinä ennalta suunniteltuja painopisteitä ovat olleet laatujärjestelmätö- jän jatkaminen, valtakunnallisen Vati -valvontatietojärjestelmän käyttö valvontatyössä sekä ohjelman kehittämiseen osallistuminen.

Merkittävin yleinen toiminnan painotus jouduttiin kuitenkin tekemään alkuvuonna ko- ronapandemian alkaessa uudelleen levitä. Toiminnassa omaksuttiin nopeasti uusia ta- poja tehdä toimialaan liittyviä töitä. Merkittävä panostus tehtiin toimijoiden neuvon- nassa ja ohjauksessa. Toimintakenttä muuttui nopeasti, kun osaa toiminnosta rajoitet- tiin ja toisiin taas myönnettiin helpotuksia. Erityisesti elintarviketoiminnassa syntyi

paljon uudentyypisiä toimintoja, joita ei ole aikaisemmin ollut ja niihin tarvittiin nopeasti neuvonnan ja ohjauksen lisäksi myös valvontaa.

Myös yksikön omassa toiminnassa tehtiin lyhyessä ajassa paljon muutoksia muun muassa etätyökäytäntöjen, etäkokousten, asiakaspalvelun sekä tarkastus- ja näyttötoiminnan osalta.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu elintarvikevalvonnan Oiva-tarkastusten arvosanojen jakautuminen vuoden vuonna 2021. Taulukosta voidaan havaita, että elintarvikekohteiden valvonnan arviointikriteerit noudattelevat pääosin valtakunnallista jakaumaa. Tämä kertoo muun muassa valtakunnallisten valvontaohjeiden ja tulkintojen yhdenmukaisesta noudattamisesta.

2021

	Päijät-Sote	Suomi
A	61	48
B	29	37
C	10	14
D	0	1

(kuva: Ruokavirasto)

Vuoteen 2019 verrattuna A-arvosanojen määrä on lisääntynyt 2,4 prosenttiyksikköä ja B-arvosanojen määrä vähentynyt 2,9 prosenttiyksikköä. Myös C-arvosanat ovat hieman lisääntyneet (0,5 prosenttiyksikköä)

Terveysturvallisuuden mukaisessa valvonnassa on valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi keskitytty koulujen, päiväkotien ja muiden vastaavien julkisten tilojen terveydellisten olosuhteiden ja hygienian valvontaan. Hygieniasioissa annettiin pandemiatilanteen takia myös paljon neuvontaa ja ohjausta. Talousvesivalvonnassa on painotettu vesilaitosten tietojen ajantasaisuutta, riskinarviointia ja valvontatutkimusohjelmien ajantasaisuutta. Terveysturvallisuudesta osallistuttiin aktiivisesti kuntien ja kuntien isompien toimijoiden sisäilmaryhmiin.

Vuonna 2021 suunnattiin resurssia myös varautumiseen. Ympäristöterveyskeskuksen varautumistiimi, jonka tehtävänä on huolehtia varautumisen jatkuvasta kehittämisestä sekä ohjeiden ajantasaisuudesta, kokoontui säännöllisesti ja mm. ympäristöterveyskeskuksen häiriötilannesuunnitelman yleinen osa päivitettiin. Vastuhenkilöiden sijaisten perehdyttämiseksi järjestettiin itse elintarvike-epidemian alkuvaiheen tilanne-toimintaan liittyvä työpöytäharjoitus. Lisäksi terveysturvallisuuden tulosalueella osallistuttiin ympäristöterveydenhuollon valtakunnalliseen YMPPI21 – harjoitukseen, joka koski kemikaalionnettomuutta. Ympäristöterveydenhuolto osallistui myös Häme21 -harjoitukseen. Säännöllisellä ja suunnitelmallisella häiriötilanteisiin liittyvällä harjoittelulla pystytään kehittämään omia toimintatapoja sekä ylläpitämään koko henkilöstön käytännön ammattitaitoa, toimintakykyä ja varautumista myös häiriötilanteissa. Kaikkien harjoitusten jälkeen on pidetty yhteinen palaute- ja kehityspalaveri, jonka perusteella toimintaa kehitetään edelleen.

Projektit

Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnassa osallistuttiin valvontasuunnitelman mukaisesti valtakunnallisiin projektityyppisesti toteutettaviin valvonnan painopisteisiin siltä osin, kun ne etenivät. Kunnossapito-, puhtaanapito- ja markkinointi- oivarovien tarkastuksia tehtiin kaikissa suunnitelman mukaisissa tarkastuksissa, joihin ne soveltuivat. Muut valtakunnalliset painopisteet eivät oikein lähteneet vielä vuonna 2021 käyntiin, vaikka ilmoitetun mukaisesti tähän oli varauduttu valvonnan resurssoinnissa.

Terveydensuojelu

Terveydensuojelulain mukaisessa valvonnassa jatkettiin joka vuosi toistuvaa, mutta projektina toteutettavaa, F-kaasuvalvontaa. Valvontaa tehdään vuosittain kohteisiin, joissa on suuria paljon fluorisoivia kaasuja sisältäviä kylmälaitteita. Vuoden 2021 tarkastusten määrä jäi alle kymmeneen, koska resursseja jouduttiin sitomaan pandemian takia muuhun toimintaan ja useat valvottavat kohteet, kuten jäähallit, olivat suljettuna.

Vuodelle 2021 suunniteltiin talousveden legionellabakteerin esiintyvyyttä suurissa julkisissa kiinteistöissä tutkinut projekti. Projektiin osallistuneet kiinteistöt ilmoittautuivat projektiin vapaaehtoisesti mukaan ja ne olivat kooltaan ja ikäjakaumaltaan erilaisia. Projektissa otettiin näytteitä 57 kiinteistöstä, joista 13:sta esiintyi legionellaa ja viidessä raja-arvo ylittyi. Näihin viiteen kiinteistöön tehtiin vielä tarkempi riskinarviointi. Projektissa tuotiin kiinteistönomistajille tietoa legionellan hallintakeinoista suurissa kiinteistöissä. Hanke jatkuu vielä alkuvuonna 2022, kun projektista valmistuu AMK päättötyö ja sen pohjalta järjestetään koulutustapahtuma kiinteistöjen omistajille ja ylläpitäjille.

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON TULOSALUE

Eläinlääkintähuollon toimintaa kuvaavien suoritteiden toteuma suhteessa talousarviossa suunniteltuun on kuvattu seuraavassa taulukossa.

SUORITETOTEUMA VUODELLE 2021															TP 2021	TA 2021
	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	liitti	Kärkölä	Lahti	Myrskylä	Orimattila	Padasjoki	Pukkila	Sysmä	Ulkokunnat			
ELL:n tilakäynti														4 215	3 426	
1/2 -1 h	84	48	46	76	174	182	64	100	495	2	215	82	124	1 692	1 366	
1 - 2 h	211	100	106	180	133	153	57	37	278	10	52	165	220	1 702	1 275	
yli 2 h	99	77	24	86	34	87	30	18	128	26	24	103	85	821	785	
Asiakkaan käynti vo:lla														13 074	11 320	
alle 1/2 h	895	359	1 467	924	1 061	297	512	77	1 224	33	85	406	401	7 741	6 690	
1/2 -1 h	467	182	227	412	120	249	702	41	512	29	48	306	181	3 476	3 070	
yli 1 h	181	101	95	218	46	143	450	25	299	11	64	116	108	1 857	1 560	
Muu tarkastus														56	57	
alle 2h	9	1	0	8	2	1	0	0	2	0	3	0	0	26	19	
yli 2h	6	7	0	6	0	0	0	0	8	0	0	0	3	30	38	

Eläinlääkintähuollolla tarkoitetaan eläinlääkäripalveluja sekä alkutuotannon turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ja valvontaa. Kunnaneläinlääkärit tarjoavat eläinlääkintähuoltolaissa määritellyt peruseläinlääkäripalvelut kaikille eläinlajeille sekä terveydenhuoltopalveluita tuotantoeläintiloille. Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestetty myös virka-ajan ulkopuolella eläinlääkäripäivystyksen kautta. Eläinlääkintähuollossa panostetaan ennalta ehkäisevään toimintaan, millä pyritään eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen vähentämällä sairauksien esiintymistä ja parantamalla eläinten olosuhteita ja pitoa neuvonnan ja ohjauksen avulla. Valvontaeläinlääkärien yhdessä kunnaneläinlääkärien kanssa tekemällä valvonnalla pyritään varmistamaan eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä alkutuotannon vastuullisuutta ja hyviä toimintatapoja.

Eläinlääkintähuollossa sekä tilakäyntien ja vastaanottokäyntien toteutunut määrä ylitti selvästi talousarviossa ennustetun. Edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli 18 %. Tilakäynneistä terveydenhuoltokäyntejä oli 355 kpl. Viranhaltijoiden määrän ja toiminta-alueen kasvu, lemmikkien määrän lisääntyminen sekä yksityisen palveluntarjonnan muutokset alueella näkyivät tila- ja vastaanottokäyntien määrissä.

Vastaanottokäynnit sisältävät eriytetyn pieneläinpäivystyksen käyntejä 1 973. Kunnaneläinlääkäreiden tekemät tarkastukset toteutuivat suunnitellusti.

Eläinsuojeluun, eläintauteihin, eläinten tuontiin ja vientiin sekä vierasaineisiin liittyvän, valvontaeläinlääkäreiden tekemän valvonnan suoritteet on kuvattu seuraavassa taulukossa. Valvontaeläinlääkäreiden lisäksi kunnaneläinlääkärit tekivät valvontatehtäviä, mutta niitä ei ole tilastoitu alla olevaan taulukkoon.

PÄIJÄT-HÄMEEN HYVINVOINTIKUNTAYHTYMÄ/ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO																	
VALVONTAELÄINLÄÄKÄRIN SUORITTEET																	
vuosi 2021																	
Kunta/kustannuspaikka 200240200	VALVONTATEHTÄVÄT															KAIKKI YHTEENSÄ	
	1 Eläinsuojelu			2 Eläintauti		3 Eläintauti käynnit yht.		4 Sivutuote		4 Tuonti ja vienti		5 Muut (esim. antibioottivahingot, vierasaine)		Muut yht.			
	a < 2h	b > 2 h	c ohari	a < 2h	b > 2 h	a < 2h	b > 2 h	a < 2 h	b > 2 h	a < 2 h	b > 2 h	a < 2 h	b > 2 h				
Asikkala	7	13	3	20	2	1	3	0	0	0	0	1	1	0	0	0	24
Hartola	2	13	1	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Heinola	6	8	10	14	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16
Hollola	7	8	6	15	9	4	13	0	1	1	93	5	98	0	0	0	127
liitti	4	6	5	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Kärkölä	4	5	2	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
Lahti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Myrskylä	7	2	1	9	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	10
Orimattila	27	13	14	40	1	12	13	0	0	0	6	2	8	0	2	2	63
Padasjoki	1	9	1	10	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11
Pukkila	2	2	1	4	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Sysmä	0	14	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	16
Ulkokunnat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	67	94	44	161	12	22	34	0	2	2	99	8	107	0	4	4	308

Valvontaeläinlääkärien valvontakäyntien määrä vuonna 2021 oli yhteensä 308, joista eläinsuojelun osuus oli n. 52 % (161 käyntiä). Käyntien kokonaismäärä edellisvuoteen verrattuna pysyi melko lailla ennallaan. Valvontaeläinlääkäreitä työllistivät vuoden aikana erityisesti eläintautitapaukset ja -epäilyt. Koronapandemia rajoitti kiireettömien eläinsuojeluvalvontakäyntien toteuttamista. Rungas eläinsuojeluilmoitusten määrä ruuhkautti valvontatoimintaa. Ammattimaisen eläintenpidon säännöllisiä tarkastuksia hevosalleilla tehtiin kuusi ja lemmikkikasvattamossa yksi.

PROSESSIT JA LAATU

Molemmilla tulosalueilla on sovittu keskeiset kuvattavat prosessit. Kuvaukset viedään IMS-järjestelmään. Oheisessa taulukossa on kuvattu keskeiset prosessit sekä niiden päivitystilanne.

Prosessin otsikko	Tilannekatsaus
	 valmis käynnissä
Eläintautivalvonta	
Eläintautiepäily (valmiuseläinlääkäritoiminta)	
Eläinsuojelutarkastus	
Terveydenhuoltotyö	
Asunnontarkastus	
Säännöllinen ja ennakoimaton valvonta	
TsL 18 §:n mukaisen hakemuksen tai 13 §:n tai 18 a §:n mukaisen ilmoituksen käsittely	
Elintarvike- tai vesivälitteinen epidemia tai epäily sis. <ol style="list-style-type: none"> 1. Elintarvike-, talousvesi- tai uimavesivälitteinen häiriötilanne: terveysvaara, ruokamyrkytys, epidemiaepäily tai epidemia 2. Terveysvaara, ruokamyrkytys, pieni elintarvike-, talousvesi ja uimavesiepidemia tai niiden epäily 3. Selvitystyöryhmän toiminta, iso epidemia tai sen epäily 	
Alkutuotannon valvonta	
Pakkokeinojen käyttö	

Järjestelmään on viety myös ympäristöterveydenhuollon laatuohjeita. Niitä oli hyväksyttyinä vuoden lopussa 64 kpl. Laatuksikirjan kokoaminen ei vuonna 2021 edistynyt odotetusti ja siihen tulee jatkossa panostaa enemmän resursseja.

Liite: ympäristöterveyskeskuksen valvontasuunnitelman toteuma 12/2021

Ympäristöterveyskeskuksen valvontasuunnitelman toteuma 12/2021

Tilanne 31.12.2021

Etenee suunnitellusti / valmis
 Etenee, mutta on alle tavoitteen
 Ongelmia / ei aloitettu
 Ei mitattavissa / ei tietoa arviointihetkellä

SÄÄNNÖLLISEN VALVONNAN TARKASTUKSET

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2021	Tilanne 31.12.2021	Kommentit jouluku 2021
Säännöllisen valvonnan toteutuminen	Suunniteltujen tarkastusten toteutuminen kaikilla lakialoilla >90%	924 kpl (100 %)	943 kpl (102 %)	Pandemiasta huolimatta on pystytty tekemään tarkastuksia määrällisesti suunnitelman mukaan lukuun ottamatta tupakkalain mukaista valvontaa, joka toteutui 87 %:sti. Kohteiden sulkujen takia kohteiden tarkastusjärjestystä jouduttiin muuttamaan. Kaikki akuuttivalvonta pystyttiin toteuttamaan. Pandemiaan liittyvää kohteiden rajoitusten valvontaa tehtiin tämän lisäksi 152 tarkastusta.

NÄYTTEENOTTO

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2021	Tilanne 31.12.2021	Kommentit jouluku 2021
Suunniteltu viranomaisnäytteenotto	Suunniteltujen näytteenottojen toteutuminen	825 kpl (100 %)	805 (98%)	Pandemian takia suljetut kohteet muuttivat näytteiden kohdentamista. Näytteenottoa lisättiin mm. uimahallien avautuessa. Vesilaitosten talousvesivalvonnan näytteenotto on toiminut normaalisti. Uimarantojen vesinäytteenotto on toteutunut suunnitellusti samoin huoneistojen talousvesivalvonta. Ennakoimatonta näytemäärää nosti kaksi talousveden häiriötilannetta.

VALVONNAN PAINOPISTEET / ELINTARVIKEVALVONTA

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2021	Tilanne 31.12.2021	Kommentit jouluku 2021
Valvontaohjeen mukaisia kohdennettuja painopistetarastuksia suunnitelmallisen valvonnan kohteissa	Valtakunnallinen ohje. Ohjaus sekä seuranta tiimipalaverissa	Tehdään SV tarkastusten yhteydessä soveltuvin osin		Vuodelle 2021 osoitettuja painopisteitä tarkastettu suunnitellusti mutta pandemian takia tarkastuskohteita on priorisoitu ja osa tarkastettavista kohteista ja painopisteistä on siirretty loppuvuodelle. Painopistevalvontaa on osittain tehty myös etäyhteyksien kautta.
Valvojan työkalupakki	Valtakunnallinen painopiste ja ohjaus. Ohjaus sekä seuranta tiimipalaverissa	Hanke käynnistyy keskusviranomaisen ohjauksessa. Osallistutaan työpajoihin ja kehitystyöhön soveltuvin osin. Jatkuu 2024 loppuun saakka.		Odotetaan keskusviranomaisen aloittavan hankkeen. Vastattu aloituskyselyyn. Osallistutaan hankkeeseen omaa toimintaa tukevalta osin. Seurataan hankkeen sähköistä työtilaa.

Valmius ja kriisinhallinta	Valtakunnallinen työryhmähanke muun muassa pandemiavalmiuden kehittämiseksi.	Hanke käynnistyy, valtakunnallisia ja alueellisia harjoituksia.		Painopisteeseen liittyviä harjoituksia on tulossa. Asiaan liittyvää koulutusta on järjestetty ja siihen on osallistuttu.
Elintarvikeväiteisen epidemian selvitystyön kehittäminen ja harjoittelu (oma painopiste)	Toimintakorttien valmistelu ja tekeminen, harjoituksen valmistelu, toteutus ja palaute. Seuranta tiimipalaverissa.	Totutetaan 100 %		Toimintakortteja ja ohjeita on laadittu suunnitelman mukaan. Oma varautumistiimi toimii aktiivisesti ja koordinoi varautumisasioita. Suunniteltu ja toteutettu oma harjoitus ja osallistuttu kahteen valtakunnalliseen harjoitukseen.
Valtakunnallisen Vati tuotanto-ohjelman kehittämiseen osallistuminen	Osallistutaan valtakunnallisen kehitysryhmän työskentelyyn sekä harkinnan mukaan myös alatyöryhmiin.	Osallistutaan kaikkiin kehitysryhmän tapaamisiin sekä toimintaa palveleviin alatyöryhmiin.		Työryhmän tapaamiset jatkuneet suunnitellusti. Ohjelman kehittäminen siirtyy hitaasti toimivuuden haasteista hallittuun kehittämiseen. On osallistuttu monipuolisesti myös pientyöryhmiin sekä vuosilaskutuksen toteutuksen työryhmään.
Valvonnan hallinnollisten toimenpiteiden loppuunvieminen (oma painopiste)	Muistutetaan tiimipalaverissa hallinnollisten toimenpiteiden loppuunsaattamista valvontatyössä sekä seurataan toteumaa ja kestoja tuotanto-ohjelman kautta.	Hallinnollisia toimenpiteitä ei jätetä roikkumaan keskeneräisinä vaan ne joko raukeavat tai saatetaan loppuun.		Pandemiatilanne on haitannut tarkastusten tekemistä. Valvontaa painotetaan kehotuksia saaneisiin kohteisiin sekä hallinnollisten toimien kautta uusintatarkastuksiin. Seuranta tehty ja läpikäyty tiimipalaverissa keskustelemalla. Tuotanto-ohjelmassa asian raportointi on parantunut mutta siinä on vielä ajoittain virheitä.
Kohteet valvonnan piiriin	Valtakunnallinen hanke. Parannetaan valvontakohteiden saamista valvonnan piiriin.	Osallistutaan hankkeeseen omaan toimintaan soveltuvin osin. Läpikäydään hanketta tiimipalaverissa.		Odotetaan keskusviranomaisen aloittavan hankkeen. Osallistutaan hankkeeseen omaa toimintaa tukevilta osin. Hanke ei vielä alkanut 2021.
Sähköisen asioinnin kehittäminen	Valtakunnallinen hanke. Johtoryhmäkäsittelyn jälkeen otetaan toimintaa ja asiointia parantavat järjestelmät käyttöön.	Sähköinen asiointi toimii luotettavasti ja sen käyttö kasvaa.		Ilppa sähköinen asiointikanava on otettu käyttöön. Sen kautta tulevat ilmoitukset. Sähköistä asiointia kehitetään Vati kehitysryhmän toiminnan kautta. Ehdetään valtakunnallisen toiminnanohjausohjelman salliman aikataulun mukaisesti.
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä	Osallistutaan valtakunnalliseen hankkeeseen. Nimitään hankkeeseen edustaja ja varataan tähän työaikaa. Hankkeen loppujaksolla 2021-2022 tehdään painotettua valvontaa riskinarvioinnin pohjalta.	Hanke käynnistyy keskusviranomaisen ohjauksessa. Osallistutaan työpajoihin ja kehitystyöhön soveltuvin osin. Valvontaa vasta 2022.		Ruokavirasto on käynnistänyt hankkeen. Hankkeeseen on nimetty ympäristöterveyskeskuksessa vastuhenkilö. Osallistutaan hankkeeseen omaa toimintaa tukevilta osin ja seurataan hankkeen työtä.
Kohteiden ensimmäisten tarkastusten suorittaminen (oma painopiste)	Kohteiden ensimmäinen tarkastus tehdään 0-6 kk aikana toiminnan aloittamisesta. Seurataan toteumaa 1-2 kertaa vuodessa.	Ensimmäiset tarkastukset tehdään 0-6 kk aikana kohteiden toiminnan aloittamisesta tehdyn riskinarvioinnin perusteella.		Tilanne on kehittynyt positiivisesti, vaikka pandemiatilanne on osittain viivästyttänyt ensimmäisten tarkastusten suorittamista. Tarkastusten toteutumista tavoiteajassa seurataan erillisen seuranta-taulukon perusteella ja käydään läpi tiimipalaverissa.

VALVONNAN PAINOPISTEET / TERVEYDENSUOJELU

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2021	Tilanne 31.12.2021	Kommentit joulukuun 2021
Oma- ja valvonnan tukeminen / (valtakunnallinen)	Neuvonnan ja ohjauksen painotus tarkastuksilla. Vesilaitosten riskinarvioinnit ja valvontatutkimusohjelmat ajantasalla. Seuranta tiimipalaverissa.	Neuvonta ja ohjaus aina valvonnan yhteydessä. Vesilaitosten suunnitelmat työn alla tai valmiita kaikkien laitojen osalta.		Valtaosalla vesilaitoksista työ käynnissä tai valmis. Kyseessä pitkäkestoinen prosessi, jonka eteneminen ajoittuu koko valvontakaudelle. Oma ohjeistus toimijoille valmisteltu, koska valtakunnallisia ohjeita ei ole saatu. Toimijoille on annettu ohjeita tarkastuksilla ja osallistetaan suunnitelmien kehittämiseen.
Elinympäristöterveyden edistäminen (TsL 6§) (valtakunnallinen)	Lausuntojen määrä ja yhteistyötapaamisiin osallistuminen sekä asiantuntijana toimiminen yhteistyötahoille	Toiminta on vakiintunut osaksi normaalia toimintaa ja on aktiivista. Käytäntöjen vakiinnuttaminen myös liitin kunnan kanssa.		Toiminta/yhteistyö sisäilmaryhmissä, kaavoituksen sekä rakennusvalvonnan kanssa aktiivista ja vakiintunutta. Annettujen lausuntojen määrä on vakiintunut ja kasvaa tasaisesti. Varautumisen tiimi koordinoi varautumista.
Näkyvyyden lisääminen ja tiedottaminen	Tiedottamisen määrä ja tapojen/asioiden monipuolisuus	Tiedottaminen on ajantasaisista ja aktiivista sekä sitä tehdään useiden kanavien kautta		Toimijoille järjestettävien koulutusten ja tiedotteiden lisäksi on tehostettu nopeaa tiedottamista mm. somekanavien kautta. Sähköisen viestinnän määrää on lisätty ja tapoja kehitetty pandemiatilanteen kannustamana.
Näytteenotto toiminnan kehittäminen	Näytteenoton edellyttämien ajamisen seuranta ja vähentäminen (lean hanke). Näytteenoton keskittäminen siihen erikoistuneille henkilöille.	Näytteenotto on aika- ja kustannustehokasta ja näytekierrokset tarkoituksenmukaisia		Pääosa näytteenotoista hoidetaan ennakoon suunnitelluilla näytteenotokierroksilla. Näytekierrosten kattavuutta ja suunnitelmallisuutta on kehitetty edelleen yhdessä näytteenottoon osallistuvien kanssa. Jatkokehitystä tehdään kesäkauden näytteenoton kokemusten perusteella. Näytteenotto toimii sujuvasti ja tehokkaasti.
Valtakunnallisen Vati järjestelmän muutokset	Kohteiden tiedot ja valvontatiedot ajantasalla järjestelmän sallimissa rajoissa. Henkilökuntapalaverit ja Vati työryhmä seuraavat.	Vati järjestelmän kehittymistä seurataan ja toimitaan kehityksen mahdollistamalla tavalla.		Vati ohjelmassa valtakunnallisia ongelmia edelleen lähinnä vesilaitosvalvonnan tietojen sekä vesinäytteiden tulostensiirtojen kanssa. Oman Vati työryhmän kokoontuminen on toistaiseksi lopetettu ja asiat on siirretty lakialojen tiimeihin. Osallistutaan valtakunnalliseen Vati kehitystyöryhmään ja sen piiriryhmiin.
Häiriötilannetoiminnan ja ohjauksen kehittäminen	Laaditaan tarvittaviin osa-alueisiin häiriötilanteiden ohjekortteja. Varautumistiimin toiminta säännöllistä. Harjoitussuunnitelmat ja harjoittelu.	100 %		Ohjekortteja laadittu ja laaditaan suunnitellusti. Osallistutaan keskusviranomaisen ohjaamiin valtakunnallisiin harjoituksiin ja suunniteltu sekä toteutettu myös oma harjoitus. Varautumistiimi kokoontuu säännöllisesti.

VALVONNAN PAINOPISTEET / TUPAKKA- JA LÄÄKELAIN VALVONTA

Tavoitteen nimi	Mittari	Tavoitearvo 31.12.2021	Tilanne 31.12.2021	Kommentit jouluku 2021
Laittoman kaupan ehkäisy, tupakka (valtakunnallinen)	Säännöllisen valvonnan painopiste vähittäismyyntipakkausten turvamerkinät. Seuranta tiimikokouksissa.	Valvontahanke jatkuu vuoden 2021 loppuun. Tehdään kaikissa vähittäismyyntikohteissa säännöllisen valvonnan tarkastuksilla. Tavoite 100% kohteista tehty 12/2021.		Pandemian aiheuttamat rajoitteet ovat hidastaneet tarkastusten tekemistä, toteuma 87%. Ennakkoon suunniteltu tarkastusmäärä pieneni vuoden aikana ja laskee toteumaprosenttia muun muassa toimijoiden lopettamisen ja sulkujen takia.
Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa 2020-2024	Neuvonnan ja ohjauksen tekeminen tarkastuksilla. Palautekeskustelu kokemuksista ja tarvittaessa kohdennetaan ohjausta uudelleen.	Toimijoiden omavalvonnan ohjaus on säännöllistä ja aktiivista. Aloitetaan yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa.		Vuonna 2020 on laadittu omavalvontaa koskeva ennakkokysely ja omat toimintaohjeet painopisteelle. Omavalvontaan liittyvät tarkastukset tehdään vuonna 2021 ja Koronatilanteesta johtuen vielä 2022 alkuvuonna. Ehkäisevän päihdetyön yhteistyö on käynnistetty osallistamalla seudullisen päihdetyön koordinaatioryhmään, jossa yhteistyöstä sovitaan tarkemmin.